
Suomalaista seuraelämää New Yorkissa 1900–1939

Antti Koskinen

Yhdistykset – juhlatoiminnan kivijalka

Suomesta muutti siirtolaisena Yhdysvaltoihin 1870–1930 noin 370 000 ihmistä. Vaikka suurin osa näistä siirtolaisista asetui Minnesotaon, Michiganiin, Ohioon ja Dakotoihin, muodostui myös siirtolaisvirran suurimpaan vastaanottajakaupunkiin, New Yorkiin, merkittävä suomalaisasutuksen keskus. New Yorkissa asui parhaimmillaan 1920-luvun alkupuolella jopa yli 20 000 suomalaista, mikä oli suurin suomalaissiirtolaisten keskittymä koko Yhdysvaltain alueella. Silti New Yorkin suomalaiset olivat vain pisara meressä monikulttuurisessa metropolissa amerikkalaisten ja suurten siirtolaisryhmien kuten italialaisten, saksalaisten ja juutalaissiirtolaisten keskellä. New Yorkiin muuttaneet suomalaiset poikkesivat keskimääräisestä siirtolaisaineksestä siinä, että he olivat useammin eteläsuomalaisia ja kaupunkilaisia alkuperältään. Lisäksi New

Yorkin suomalaisten sukupuolijakauma oli naisvaltainen toisin kuin useimmilla muilla suomalaispaikkakunnilla Yhdysvalloissa. Suomalaisasutus keskittyi pääosin Brooklynin ja Harleemiin, joihin alkoi kumpaiseenkin muuttaa suomalaisia 1800-luvun lopulla.

New Yorkin suomalaisyhteisö alkoi kasvaa voimakkaasti 1890-luvulta lähtien. Omien etnisten yhdistysten perustaminen koettiin pian tarpeelliseksi. Ensimmäisenä asialla olivat kirkolliset piirit. Suomalainen pastori Emil Panellius saarnasi jo 1880-luvulla New Yorkissa ja Merimieskirkko perustettiin 1895. New Yorkin suomalaisilla oli uskonnollisen suuntautumisen suhteen valinnanvaraa, sillä kaupungissa toimi jatkuvasti useita suomalaisia seurakuntia, joiden uskonnolliset painotukset vaihtelivat. Edustettuina olivat niin evankelisluterilaiset, vapaakirkolliset, lestadiolaiset, kongregationalistiset kuin helluntailaisetkin. Kirkollisen toiminnan lisäksi suomalaiset perustivat New Yorkiin hyvin runsaasti maallisia yhdistyksiä, joiden toiminnan tavoitteet vaihtelivat laidasta laitaan. Pääjako voidaan kuitenkin tehdä poliittisesti. Suurin osa yhdistyksistä edusti joko

kansallismielisiä oikeistosuomalaisia tai vasemmistoa. Lisäksi vasemmiston yhdistykset jakautuivat näkemyserojen mukaan sosialistisiin, kommunistisiin ja IWW:läisiin (Industrial Workers of the World) yhdistyksiin.

New Yorkin suomalaisten yhdistyksistä suurimpia ja aktiivisimpia olivat 1890 perustettu Imatra-yhdistys (joka aloitti wrightiläisenä työväenyhdistyksenä, mutta muuttui myöhemmin kansallismieliseksi seuraksi), Yhdysvaltain suurin suomalainen sosialistiosasto New Yorkin S.S.O. ja kommunistit. Näiden yhdistysten lisäksi New Yorkissa toimi parhaimmillaan kuusi Kalevan ritarien ja naisten Tupaa ja Majaa. Raittiustyön saralla Raittiusseura Tähti pyöritti monitoimista aktiivista seuratoimintaa. New Yorkin suomalaiset perustivat myös runsaasti erilaisia harrastustoimintaan liittyviä yhdistyksiä, jotka eivät välttämättä olleet aatteellisesti sitoutuneita. Sjansa saivat niin musiikilliset kuin urheiluun liittyvät seurakkin. On myös todettava, että suurten suomalaisyhdistysten siipien suojassa toimi jatkuvasti lukuisia alayhdistyksiä kuten soittoakuntia, näytelmäkerhoja, ompeluseuroja ja urheiluseuroja.

Kirjoitus perustuu FM Antti Koskisen yleisen historian pro graduun Turun yliopistossa.

Juhlien järjestelyt

New Yorkin suomalaisten aatteellisesti ja toimintatavoitteiltaan vaihtelevalla järjestötoiminnalla oli eroavaisuuksien lisäksi myös yhteneviä piirteitä. Niiden tavoitteena oli jäsentensä ja laajemminkin suomalaissiirtolaisten vapaa-ajan toiminnan järjestäminen omien päämääriensä luomassa viitekehityksessä. Eräänä hyvin tärkeänä osa-alueena esille nousi juhlatilaisuuksien järjestäminen. Kaikki New Yorkin suomalaisseurat seurakunnista aina jyrkimmän vasemmiston edustajiin saakka järjestivät aktiivisesti mitä erilaisimpia juhlatilaisuuksia.

Juhlatoiminnan käytännön jär-

jestelyjen kannalta New Yorkin suomalaisilla oli eräitä merkittäviä etuisuuksia. Ensinnäkin tiloja oli saatavilla runsaasti. Suurimmat suomalaisjärjestöt rakensivat tai ostivat toimintaansa varten heti voimien salliessa omat haalit. Keskeisimpiä ja eniten käytettyjä juhlahuoneistoja olivat Imatra-yhdistyksen monikerroksinen haali, sosialistien Työväentalo ja kommunistien Työn tempeli. Jokainen näistä pystyi kerralla vastaanottamaan satoja juhla vieraita ja niissä saatettiin myös järjestää samanaikaisesti useita pienempiä tilaisuuksia. Tiloja vuokrattiin myös pienemmille aatteellisesti samanhenkisille yhdistyksille. Lisäksi New Yorkin

kokoisessa miljoonakaupungissa oli runsaasti tarjolla muitakin tiloja: muiden etnisten ryhmittymien haaleja, ravintoloita ja muita juhlahuoneistoja. Seurakunnilla oli yleensä kirkkorakennustensa yhteydessä ainakin pieni koontumistila. Lisäksi kesäaikaan pidettiin todellisia suurjuhlia kaupungin puistoissa ja urheilustadioneilla.

Juhlatilaisuuksista myös tiedotettiin erittäin hyvin. Ilmoitukset jakautuivat lähinnä kansallismielisen New Yorkin Uutisten, sosialistisen Raivaajan ja kommunistisen Eteenpäin-lehden kesken. Juhlailmoittelu aloitettiin suurjuhlien kohdalla hyvissä ajoin ennen tapahtumaa, ja esim. sato-

New Yorkin suomalaisten juhlissa Imatra-haalilla nautittiin suomalaisjärjestöjen harrastuskerhojen monipuolisesta kulttuuriohjelmasta. (Siirtolaisuusinstituutin kokoelmat)

ja, jopa tuhansia ihmisiä vetävien kesäjuhlien ilmoitukset olivat koko sivun laajuisia. Ilmoittelu oli myös hyvin informatiivista. Yleisö sai tietää tarkan juhlaohjelman, esiintyjät, tarjoilun ja jopa yksittäisten musiikkiesitysten nimet esittäjiineen, säveltäjiineen ja sanoittajiineen. Lisäksi juhlilta keskusteltiin lehtien palstoilla etu- ja jälkikäteen hyvin runsaasti. Lehdet ”puffasivat” palstoillaan juhlatapahtumia ja ihmiset kirjoittivat yleisökirjeissä tapahtumien tiimoilta puolesta ja vastaan. Johtuen suomalais-yhteisön poliittisesta jakautumisesta ja lehtien aatteellisesta sitoutumisesta, vastapuolen juhlia usein väheksyttiin ja ajoittain hyvinkin karkeaa kieltä käyttäen arvosteltiin. Erityisen hyvin tämä näkyi vasemmiston vappujuhlien kohdalla. Raivaaja ja Eteenpäin liioittelivat vappujuhlien merkitystä ja mahtavuutta, New Yorkin Uutiset taas esitti asiasta vähäteleviä, kitkeriäkin kommentaareja. Juhlamiseen liittyvän lehtimateriaalin suuri osuus ko. lehdissä osoittaa, kuinka tärkeä osa yhteisön sosiaalista elämää se oli.

Yleisön valikoituminen juhlisiin ja illanviettoihin ei yleensä ollut ongelma, koska ihmiset tiesivät melko tarkoin etukäteen millaisista juhlilla milloinkin oli kyse. Kansallismielisten järjestöjen tilaisuuksiin tuli luonnostaan oikeistolaisesti suuntautunutta väkeä. Juhlien ohjelmisto oli suunniteltu niin, että kovan luokan kommunisti tuskin olisi halunnut mukaan mennäkään. Vasemmiston juhlissa tilanne oli samankaltainen. Toisaalta kevyempien huijen kuten tanssiaisten, naamiaisten ja suosittujen näytelmätilai-

suuksien kohdalla aatteelliset rajat ylittyivät helposti. Viihteen kieli oli yhteistä kaikille. Vasemmiston yhdistykset järjestivät myös jonkin verran jäsenistön sisäisiä illanviettoja, joihin pääsivät vain jäsenmaksun maksaneet sisään. Samoin vasemmiston vappujuhlista, kesäjuhlista ja eräistä muista erityistilaisuuksista pyrittiin tekemään suorastaan velvollisuus proletariaatin edustajille, kuten asia ilmaistiin. Oikeisto noudatti lievempää linjaa, kansallishengen elähdyttämien suomalaisten arveltiin ymmärtävän muutoinkin saapua juhlisiin.

Juhlatilaisuuksien ajoittaminen tuotti sen sijaan järjestöille jonkin verran päänvaivaa. Arki-iltoina juhlatakoivat hyvinkin myöhään, yleisesti 20.00–21.30 välillä, ja päättyivät usein vasta pitkälti puolenyön jälkeen. Seikka joka hämmästytti muualta tulleita vieraita. New Yorkin suomalaisia pidettiin ”yöjuoksijoina”. Syynä olivat kuitenkin pitkät matkat eri kaupunginosien välillä sekä pitkät työajat. Varsinkin piikojen työpäivä saattoi usein venyä hyvinkin myöhäiseen. Kesäisiin kenttäjuhlisiin ja yhdistysten tasavuosijuhlisiin varattiin kunnolla aikaa. Ne saattoivat kestää koko viikonlopun perjantaista sunnuntaihin ja ohjelmapaikkoja oli useita.

Suomalaisseurojen juhlatoiminta oli hyvin organisoitua. Juhlien, pientenkin sellaisten, järjestäminen annettiin yleensä juhlatoimikunnan tehtäväksi. Suurempien tilaisuuksien kohdalla valittiin erityistoimikunta yksittäistä juhlaa järjestämään. Lisäksi vasemmiston järjestöillä toimintaan osallistui useimmiten vielä agit-

sioonitoimikunta, koska tilaisuuksien poliittisesta korrektiudesta ja luokka-aatteen välittymisestä ohjelmiston kautta tuli pitää huolta. On huomattava, että juhlaohjelmistot tehtiin suurimaksi osaksi vapaaehtoisuudella, palkallista henkilökuntaa oli hyvin vähän. Itse juhlahuoneistotkin rakennettiin talkootyönä ja osaksi lahjoitusrahoilla. Tämä osoittaa kuinka tärkeäksi etninen järjestötoiminta ja juhlatako sen yhtenä merkittävänä osana koettiin. Siihen haluttiin sitoutua.

Juhlatakoivat suomalaisseuroille myös erittäin tärkeä tulonlähde. Vaikka pääsylippujen hinnat pysyivät melko alhaisina, eikä inflaatiokorotuksistaakaan aina välitetty, toivat juhlatako kuitenkin yhdistysten kassaan jatkuvasti tuloja, joita ilman muu toiminta olisi ollut mahdotonta. Juhlilla kerättiin monesti rahaa myös muihin kuin järjestävien yhdistysten omiin tarpeisiin. Vasemmisto tuki juhlilla puoluetoimintaa. Myös siirtolaisten omia lehtiä avustettiin juhlakeräyksillä. Erittäin merkittäviä summia New Yorkin suomalaisjärjestöt keräsivät auttaakseen vanhaa kotimaataan. Rahaa hankittiin sisällissodan uhreille 1918 jälkitilanteessa. Samoin jo ennen talvisodan syttymistä ja sen aikana kerättiin tuhansia ja taas tuhansia dollareita Suomen auttamiseksi erilaisten juhlatakojen tuotolla. New Yorkin suomalaiset avustivat samoin menetelmin myös vuoden 1932 suomalaisten olympiajoukkuetta Lake Placidissa, sekä Ylioppilaskunnan laulajien ja Finlandia-kuoron Amerikanmatkoja vuosina 1937 ja 1939. Myös Delawareen siirtokunnan 300-vuotis-

juhlallisuuksiin ja New Yorkin maailmannäyttelyyn kerättiin rahaa ja tehtiin vapaaehtoistyötä, joka auttoi merkittävästi niiden onnistumista. Pienistä kahvitilaisuuksista, tanssiaisista ja juhla-merkkien myynnistä kertyi huomattava rahallinen apu.

Suomalaisjärjestöjen juhlatilaisuuksiin kutsuttiin myös vieraita. Samanhenkisten järjestöjen edustajat vierailivat vastavuoroisuusperiaatteella toistensa juhlissa. Oikeistolaisilla suomalaisjärjestöillä oli vaikeampaa saada amerikkalaisia edustajia juhliinsa siinä mielessä, että ne olivat aatteellisesti löyhemmin sidoksissa amerikkalaiseen ympäristöönsä kuin vasemmiston järjestöt, jotka saivat helpommin juhliinsa amerikkalaisen aatetoverin. Toisaalta amerikkalaisille oli ”vaarattomampaa” edustajansa lähettäminen kansallismielisten järjestöjen tilaisuuksiin. Suomesta tulleet merkkihenkilöt; urheilijat, näyttelijät, poliitikot, taiteilijat ym. olivat luonnollisesti haluttuja vieraita juhlissa. Vieraiden kutsumisella oli merkitystä paitsi hyvän tahdon eleenä, myös siksi, että vieraille koetettiin osoittaa oman yhdistyksen toiminnan laatua. Erityisesti kesäjuhlat, joille saapui ihmisiä kaukaakin, olivat todellinen näytön paikka, jossa järjestävien seurojen taidot punnittiin.

Suomalainen juhlakalenteri

New Yorkin suomalaisten juhlakalenteri oli hyvin rikas ja monipuolinen. Perustan sille loivat yhdistysten ja niiden alaosastojen pienimuotoiset illanvietot. Tans-

siaisissa, kahvitilaisuuksissa ja ohjelmallisissa iltamissa luotiin mahdollisuuksia suuremmille juhlille. Niissä ihmiset tutustuivat toisiinsa ja saivat harjoitusta ohjelmien esittämiseen ja käytännön juhla järjestelyjen toteuttamiseen isommassa mittakaavassa. Ne olivat myös yhteisön kiinteyden ja toimivuuden kannalta erittäin tärkeitä. Yhteenkuuluvuuden tunne ja sitoutuneisuus tavoitteisiin sai konkreettista pohjaa niiden kautta. New Yorkin suomalaisyhteisön kukoistuksen aikana 1920-luvun alkupuolella juhlatarjonta oli niin moninaista, että samalle päivämäärälle saattoi osua litkaakin juhlia. Kun samaan aikaan oli tarjolla useita samankaltaisia tilaisuuksia, syntyi haitallista kilpailua osanottajista. Erityisesti vasemmiston kolme erimielistä ryhmää IWW, kommunistit ja sosialistit kilpailivat osittain samasta yleisöstä huvitilaisuuksien suhteen. Tällä oli tietenkin positiivistakin merkitystä. Olimista valita, mutta toisaalta runsas tarjonta nakersi taloudellista pohjaa toiminnalta. Huvitilaisuuksia rakennettiin paljolti jonkin nimikkeen ympärille. Esimerkiksi tansseja järjestettiin teemojen mukaan: himmeän valon tanssit, kuutamotanssit, naamiotanssit, elonkorjuutanssit, kesäleskien tanssit jne.

New Yorkin suomalaisten juhlakalenteriin kuului niin ikään suomalaista ja amerikkalaista alkuperää olevia juhlatilaisuuksia ja kansainvälisesti vietettyjä vuotuisjuhlia. Kaikki New Yorkin suomalaisjärjestöt osallistuivat kukin omalla tavallaan sellaisten juhlien kuin uuden vuoden ja joulun viettoon. Näitä juhlittiin py-

syväisluonteisesti vuodesta toiseen. Joululla oli suuri merkitys siirtolaisille. Se toi mieleen lapsuuden joulut Suomessa ja sai erityisesti kansallismielisten suomalaisten keskuudessa runsaasti nostalgisia piirteitä. Joulusta koetettiin tehdä vanhan kotimaan joulujen kaltainen perinneruokineen ja muine tuttuine piirteineen. Haaleilla kävi 24.12. joulupukki, eikä Santa Claus saapunut savupiipusta amerikkalaiseen tapaan. Sosialistinen joulu haluttiin ainakin virallisesti irrottaa uskonnollisista juuristaan ja antaa joululle toisia merkityksiä. Yhteistä eri näkökantojen edustajille oli, että lapsia haluttiin erityisesti muistaa jouluna. Joulu oli lasten juhla niin kommunisteille kuin seurakuntalaisillekin.

Muita tärkeitä juhlapäiviä New Yorkin suomalaisille olivat vappu, juhannus, äitienpäivä, Suomen itsenäisyyspäivä ja naistenpäivä. Näiden juhlien kohdalla oli kuitenkin ryhmäkohtaisia eroja. Naistenpäivä oli lähinnä vasemmiston juhlapäivä ja sen vietto yhdistettiin voimakkaasti poliittiseen toimintaan. Suomalaisiirtolaisten enemmistö New Yorkissa oli naisia, joten painotus on ymmärrettävä. Vappu, vasemmiston vuotuinen pääjuhla sai myös New Yorkin suomalaiset liikkeelle. Raivaaja ja Eteenpäin-lehti hehkuttivat jo paljon etukäteen vapun merkityksestä, mutta vaikka suomalainen vasemmisto osallistuikin marsseille, oli se lopulta melko näkymätön massojen keskellä. Esimerkiksi 1916, jolloin New Yorkin vappumarsseille osallistui noin 100 000 ihmistä oli suomalaisia mukana noin 800. Kuvaavaa on, että suomalai-

Juhannuksen Suomi-juhlat Central Parkissa olivat kesän suurin tapahtuma. Kuva vuodelta 1935. (Siirtolaisuusinstituutin kokoelmat)

set vetäytyivät illan tullen omille haaleilleen vapunjuhlintaan päivän kansainvälisyydestä huolimatta. Myös kansallismieliset järjestöt juhlivat vappua, mutta se oli niille lähinnä keväinen karnevaalipäivä. Äitienpäivää New Yorkin suomalaisjärjestöt juhlivat hillitysti. Siihen ei yhdistetty juuri politiikkaa tai muuta aatteellista toimintaa. Päivää juhlittiin lasten esittämin lauluin, näytelmin ja runoin.

Juhannus oli kansallismielisille suomalaisille kesäinen pääjuhla, jota kokoonnuttiin juhlimaan todella suurin joukoin. Juhannus samoin kuin joulukin aiheutti suomalaisissa voimakkaita kaipausten tunteita kotimaata kohtaan. Esimerkiksi työväenyhdistys Imatra piti jo 1894 juhannus-

juhlat, jotka kokosivat 400 ihmistä yhteen. Tämä oli paljon, kun ottaa huomioon, että yhdistyksen jäsenmäärä tuolloin oli vain joitakin kymmeniä ja suomalaisyhteisö oli muutoinkin pieni. Juhannus oli nimenomaan suomalaisuuden juhla ja sillä oli erityisesti ennen Suomen itsenäisyyttä tietynlainen kansallispäivän asema. Ehkä osin tästä johtuen se ei koskaan saavuttanut vasemmistosuomalaisen keskuudessa suurta suosiota. He viettivät kyllä samoihin aikoihin kesäisiä juhlia, mutta juhannusteemaa ei niissä juuri korostettu.

Kesäiset kenttäjuhlat olivat joka tapauksessa suomalaisille vuoden tärkeimpiä tapahtumia. Ne olivat näytön paikka, niissä mitattiin järjestöjen toiminnan

taso. Ne olivat suuritöisiä, paljon ennakkovalmistelua vaativia. Ohjelmistoon ja toteutukseen satsattiin paljon. Järjestöjen näytelmäkerhot, soittokunnat ja urheiluseurat panivat parastaan esittäen sitä, mitä talven aikana oli harjoiteltu. Parhaimmillaan kenttäjuhlat keräsivät tuhansia ihmisiä. Esimerkiksi 1937 kansallismielisten järjestöjen organisoimassa yhteisessä juhannusjuhlassa Central Parkissa oli 8000 osanottajaa.

Suomen itsenäisyys ja sitä seurannut sisällissota jakoi myös amerikansiirtolaiset jyrkästi kahtia. Tämä näkyi myös juhlinnassa. New Yorkissa vietettiin jo 1919 Suomen itsenäisyyspäivää hartaissa tunnelmissa. Itsenäisyys merkitsi siirtosuomalaisille todel-

lista statuksen nousua. Nyt oli jotain konkreettista, johon kansallistunne saatettiin kiinnittää. Toisaalta vasemmisto vietti erityisesti 1920-luvulla vastapainoksi luokkasotajuhlia, Leninjuhlia ja vallankumousjuhlia. Varsinkin sosialistit lievensivät asennettaan vähitellen. Talvisodan sytyttyä 1939 kaikki muut paitsi New Yorkin suomalaiset kommunistit olivat yksissä tuumin juhlimassa Suomen itsenäisyyttä. Suomalaisista merkkimiehistä eniten huomiota saivat Kivi ja Lönnrot. Erityisesti kansallismielisille suomalaisille he olivat juhlimisen arvoisia sankareita, mutta kuumimpien poliittisten taistojen mentyä ohi, heräsi vasemmistosuomalaistenkin kiinnostus heitä kohtaan entistä enemmän. Ainoastaan jyrkimmän linjan kommunistit pysyivät penseinä heitä kohtaan. Lönnrotia ei henkilönä juhlittu, mutta Kalevalan-päivä oli pysyvä. Sen juhlimisen aloittivat Kalevaiset jo 1800-luvun lopussa. Suomalaisista suurmiehistä Runeberg jäi vähemmälle huomiolle. Häntä juhlittiin 1900-luvun alun New Yorkissa ja hänen arvonsa tunnustettiin, mutta hän jäi silti enemmän ruotsinsuomalaisten siirtolaisten sankariksi.

Amerikkalaisia juhlia New Yorkin suomalaisjärjestöt viettivät valikoiden. Yllättävää on, että Yhdysvaltain itsenäisyyspäivää 4.7. ei juurikaan järjestätasolla juhlustettu. Näin ei ollut kaikilla suomalaisten asuttamilla paikoilla. New York teki siis poikkeuksen. Sen sijaan kiitospäivää ja Halloweenia juhlittiin suomalaisten keskuudessa. Kiitospäivän juhlintaan osallistui myös vasemmisto, vaikka juhla olikin uskon-

nollissävytteinen. Sen sisältö vain muunnettiin sosialistisiin ajatuksiin sopivaksi ja uskonnolliset merkitykset jätettiin takalalle. Halloween otettiin suomalaisten juhlakalenteriin 1920-luvulla. Se veti erityisesti nuorempaa väkeä ja toimi siten sillanrakentajana nuoremman polven ja suomalaisjärjestöjen välillä. Juhlaperinne poikkesi eräiltä muiltakin osin. Esimerkiksi laskiaisen vietto oli vähäistä, vaikka esim. Palon alueella Yhdysvalloissa siitä muodostui todellinen kansanjuhla, johon ottivat suomalaisten lisäksi osaa muutkin. Samoin pääsiäistä vietettiin lähinnä vain kirkollisena juhlanä, vaikka sillä Suomessa oli voimakkaat kansanperinnejuuret.

Ohjelmaa joka makuun

New Yorkin suomalaisten iltmien ja suurempienkin tilaisuu-

sien ohjelmarungon muodosti seurojen omin voimin tuottama ohjelma. Eri harrastuskerhojen jäsenet saivat aina tilaisuutensa esiintymiseen. Näytelmäkerhot ja soittokunnat sekä kuorot kuuluivat juhlien vakioesiintyjiin. Ohjelmatarjonta oli ja pysyi vuosisadan alusta aina 1930-luvun lopulle pääosiltaan suomalaisena ja suomenkielisenä. Konservatiivisimpia olivat tässä suhteessa kansallismieliset suomalaiset. Heidän juhlaohjelmistonsa painottui eniten suomenmieliseen ja -kieliseen, kalevalahenkiseen kulttuuristaan. Vasemmiston järjestöt sen sijaan antoivat enemmän myöten englanninkielelle ja amerikkalaiselle kulttuurille. Seurakunnat säilyttivät suomalaiset tapansa ja juurensa hyvin, mutta nekin joutuivat ottamaan englanninkielistä toimintaa ohjelmaansa toisen ja kolmannen polven siirtolaisten vuoksi.

New Yorkin suomalaisjärjestöt

Suomalaiset olivat hyvin innostuneita teatteriharrastukseen ja uskalsivat ryhtyä vaativiinkin esityksiin. New Yorkin Työväentalon näyttämöllä esitettiin mm. operettia "Iloinen leski". (Siirtolaisuusinstituutin kokoelmat)

olivat kekseliäitä yhdistellessään amerikkalaista ja suomalaista juhlaperinnettä. Vaikutteita ympäröivästä kulttuurista otettiin valikoiden. Esimerkiksi 1920-luvulta lähtien Vaudeville-iltamat olivat hyvin suosittuja. Idea laimattiin, mutta juhlaohjelmat sovellettiin suomalaiseen makuun sopiviksi. Samoin Halloweenin vietossa yhdistettiin suomalaista kekriperinnettä lauluineen ja syöminkeineen amerikkalaiseen juhlatapaan. New Yorkin suomalaisten Halloweenissa yhdistyivät niin ikään juhlan muinaiskeltiläinen ja muinaissuomalainen vainajienpalvontaperinne sovitettuna urbaaniin amerikkalaiseen ympäristöön. Suomalaisissa iltamissa esiintyi silloin tällöin myös muiden siirtolaisryhmien esiintyjä. Vasemmistojärjestöjen juhlissa tämä oli näkyvämpää, koska ne järjestivät tilaisuuksia yhteistoiminnassa muiden etnisten vasemmistojärjestöjen kanssa. Myös muoti-ilmiöistä oltiin tietoisia. Jazz-musiikki saapui suomalaisten huvitilaisuuksiin 1920-luvulla samaan aikaan kuin sen suosio muutenkin lisääntyi Yhdysvalloissa.

Sovun hierontaa

New Yorkin suomalaisyhteisölle oli leimallista heti sen muotoutumisesta lähtien voimakas aatteellinen jakautuminen. Pääasiallinen jako oli kansallismielisen oikeiston ja vasemmiston kesken. Lisäksi vasemmisto jakautui nopeasti eri ryhmittymiin, joiden välillä ei juuri ollut yhteisymmärrystä. Lisäksi niin oikeiston kuin vasemmistonkin järjestöjen sisäl-

lä käytiin ajoittain kiivasta köydenvetoa toiminnan suunnasta ja sisällöstä. Näkemyksiä oli laidasta laitaan. Amerikkasuomalaisen vasemmiston ja Suomen suhteet olivat ongelmalliset ja vihamieliset alusta alkaen, ja Suomen sisällissota jyrkensi vielä voimakkaasti vastakkainasettelua. Myös uskonnollisesti suomalaiset olivat hajanaisia.

Sovintoa eri ryhmien välillä yritettiin ajoittain rakentaa, mutta kiistat jäivät ratkaisemattomiksi. Syynä olivat paitsi aatteelliset eroavaisuudet, myös henkilöiden väliset ristiriidat. Yhteishenki kuitenkin parani 1930-luvulla, jolloin Suomesta saapui Yhdysvaltoihin useita merkittäviä vierailijoita: vuoden 1932 talviolympialaisten Suomen joukkue, 1937 YL:n kuoro, 1939 Finlandia-kuoro. Lisäksi vuonna 1938 pidettiin Delawaren siirtokunnan 300-vuotisjuhlat ja 1939 New Yorkin maailmannäyttely. Näissä kaikissa tapahtumissa New Yorkin suomalaisilla järjestöillä oli erittäin keskeinen osuus. New Yorkin suomalaiset avustivat kyseisiä tapahtumia rahallisesti ja vapaaehtoistyöllä, majoittivat suomalaisia vierailijoita ja järjestivät heidän kunniaakseen juhlia ja vastaanottoja.

Varsinkin Delaware-juhlat ja maailmannäyttely olivat niin suurisuuntaisia operaatioita, että järjestöt joutuivat kokoamaan voimansa ja tekemään yhteistyötä yli aatteellisten rajojen sekä olemaan yhteydessä suomalaiseen osapuoleen. Tällä oli hyvin tärkeä merkitys New Yorkin suomalaisyhteisön keskinäisen yhteisymmärryksen kasvun kannalta, mutta se myös lähensi Suomea ja ameri-

kansuomalaisia. Kummankin osapuolen arvonnanto toisiaan kohtaan syveni huomattavasti. Kaikkia ristiriitoja ei silti saatu sovitettua. Yhteistyö ontui edelleen New Yorkin suomalaisten kesken. Vasemmiston ja oikeiston keskinäinen kiulu pysyi lopultaikin ylittämättömänä. Kansallismieliset ja sosialistit kuroivat erimielisyyksiä umpeen melko paljon, mikä näkyi talvisodan syytyessä Suomen avustustyössä yhteen hiileen puhaltamisena. Kommunistit kuitenkin jäivät pääosin oppositioon tässäkin vaiheessa.

New Yorkin suomalaisten juhlatoiminnan tarkastelu paljastaa myös hyvin yhteisön vähittäisen assimiloitumisprosessin vaikutukset ja erityisesti ristiriidan vanhempien siirtolaisten ja nuoremman polven välillä. Suomalaisuuden kuihtumista pelättiin jo 1900-luvun alussa, mutta todelliseksi ongelmaksi se muodostui 1930-luvulla. Asia tulee hyvin esille New Yorkin Uutisten, Rai-vaajan ja Eteenpäin-lehden sivuilta. Lehdistä pohdittiin jatkuvasti keinoja nuorison kiinnostuksen ylläpitämiseksi suomalaisia sukujuuriaan kohtaan. Syyllisiä seuratoiminnan kutistumiseen etsittiin niin seurojen sisältä kuin ulkoakin. Yhteiseksi nimittäjäksi tuli useimmiten juhlien liiallinen keventyminen. Tanssia ja huvitusta katsottiin olevan toiminnassa ylen määrin. Tilannetta haluttiin korjata suomalaisia arvoja korostamalla. Oireet havaittiin, mutta itse syy, etenevä sulautuminen amerikkalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan oli hyvin vaikeaa hyväksyä ja tunnustaa.